

Pokoj ľuďom dobrej vôle

Hoci sa vonku nebelie sneh, nemrzne, neštípe mráz je tu čas očakávania najkrajších a najduchovnejších sviatkov v roku, Vianoc. Pripomína nám ich krásne rozsvietené námestie a svietlika sviečok na stromčeku. Pripomenul nám ich aj tradičný program Pokoj ľuďom dobrej vôle, ktorý sa uskutočnil v nedeľu 10. decembra na javisku Miestneho kultúrneho strediska v Klenovci, ktoré aj celé podujatie pripravilo. Spoluorganizátormi boli občianske združenie RODON, Evanjelická cirkev augsburského vyznania v Klenovci, Bratská jednota baptistov v Klenovci a Gemersko – malohontské osvetové stredisko v Rimavskej Sobotě.

Na úvod slávnostného večera vystúpili so svojimi predvianočnými príhovormi starosta obce Pavel Struhár, senior Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania Dušan German a kazateľ Bratskej jednoty baptistov Benjamín Uhrín. Sviatočnú náladu v dušiach prítomných svojim hláskom

vyčarila „hviezdička“ Slávka Oláhová, nezabudnuteľné vystúpenie speváckeho zboru Bratskej jednoty baptistov a speváckeho zboru Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania.

Potom už javisko patrilo chlapcom a dievčatám z folklórneho súboru Zornička a Mladosť, Ženskej a Mužskej speváckej skupine

súboru Vepor a klenovským heligonkárom, ktorí všetkým prítomným spoločne s Folklórnym súborom z Kokavy nad Rimavicou priblížili ľudové zvyky spojené s Ondrejom a Vianočným betlehemom. Na záver sa hľadisko zaplnilo všetkými účinkujúcimi, ktorí spoločne zaspievali pieseň Tichá noc.

Predvianočnú atmosfé-

Záverečná klaňačka účinkujúcich v programe Pokoj ľuďom dobrej vôle

Z obsahu:

- výsledky komunálnych volieb
- rozhovor so staronovým starostom obce
- pravidelné rubriky
- klenovské Vianoce
- smutná futbalová jeseň

ru vyčarili svojimi prácami na tému Vianoce aj žiaci Materskej školy Karola Pajera, Základnej školy Vladimíra Mináča a Špeciálnej základnej školy v Klenovci. Sprievodnými akciami bola výstava ručných prác a predaj medovníkov, vianočných ozdôb zo slaného cesta a prútených košíkov. Už tradične putuje výtazok z predajnej výstavy vianočného a tradičného pečiva na Fond Hodina deťom, ktorého hodnota v tomto roku dosiahla sumu 2200 Sk.

(bh)

Piate volebné obdobie v kresle starostu obce

V sobotu 2. decembra sa tak ako na celom Slovensku, tak aj v našej obci konali komunálne voľby, v ktorých sme volili starostu obce a poslancov obecného zastupiteľstva. Na nastávajúce štvorročné volebné obdobie dostal od našich občanov dôveru JUDr. Pavel Struhár, keď získal 789 hlasov a sadne si do kresla starostu obce už piatykrát. Za šesťnásť rokov tejto činnosti Klenovčania v dostatočnej miere poznajú jeho činnosť, preto sme sa rozhodli, že sa nebudeme pýtať na jeho plány do ďalších rokov, skôr nás zaujímali jeho reakcie na kri-

tické pripomienky zo strany čitateľov, ktoré sa objavovali v predchádzajúcich číslach nášho mesačníka.

KN: Pán starosta, v mene redakčnej rady Klenovských novín vám blahoželám k opätovnému zvoleniu na post starostu našej obce a želim vám úspešné štvorročné volebné obdobie a veľa dobrých a pre našu obec prospešných rozhodnutí.

P.S.: Ďakujem za blahoželanie a budem sa snažiť, aby toto moje volebné obdobie bolo prínosom pre našu obec Klenovec.

KN: Pretože v našich novinách sa objavili niektoré kri-

tické pripomienky našich čitateľov, budem rada, keď nám odpoviete práve na to, čo ich trápi. Každá otázka bude teda kritický postreh z pera pozorného občana našej obce. Prečítam prvý: „Dojem z pekného futbalového stánku špatí vedľajší neupravený pozemok, čo viac zarastený burinou...“

P.S.: Obec nie je vlastníkom tohto pozemku. Majiteľom je súkromná osoba, ktorú obec môže upozorniť, aby svoj pozemok dala do náležitého stavu v súlade s požiadavkami životného prostredia.

(pokračovanie na strane 2)

Veselé Vianoce
a
šťastný Nový rok

všetkým čitateľom
Klenovských novín

želá redakcia

Udialo sa ...

***5. decembra** sa starosta obce a predseda Mikroregiónu Sinec-Kokavsko JUDr. Pavel Struhár, Stanislava Zvarová a Ing. Oľga Maciaková z Hnúšte zúčastnili v Rádiu Regina v Banskej Bystrici živého vysielania o problematike nášho mikroregiónu.

***15. decembra** sa na Obecnom úrade v Klenovci uskutočnilo výberové konanie na asistenta komunitného pracovníka.

***16. decembra** sa starosta obce JUDr. Pavel Struhár zúčastnil v družobnej maďarskej obci Mihálygerge na vianočnom programe, na ktorom sa stretol s novozvolenou starostkou a v priateľskom rozhovore načrtli ďalšie kroky vzájomnej spolupráce.

***20. decembra** sa v Bratislave starosta obce Pavel Struhár zúčastnil na rozlúčkovom stretnutí s veľvyslancom Francúzskej republiky na Slovensku Jacquesom Faurom, ktorý v decembri končí svoju diplomatickú misiu.

***21. decembra** sa v zasedačke Obecného úradu v Klenovci uskutočnilo prvé zasadnutie obecného zastupiteľstva, na ktorom novozvolený starosta a novozvolení poslanci zložili sľub.

(bh)

Piate volebné obdobie v kresle starostu ...

(dokončenie zo strany 1)
KN: Ďalšia pripomienka smerovala na „...projektovo nedoriešený svah hlavnej cesty zarastený burinou s vyčnievajúcim poklopom kanalizácie ohrozujúci bezpečnosť cestnej premávky“ ja len pripomínam, že sa týka Ulice 9. mája (Majer).

P.S.: Je to otázka dlhodobá, ktorá je nedoriešená ešte z pred roku 1989. V roku 2007 bude pripravený projekt, ktorý odstráni tieto nedostatky. Tiež budeme žiadať prostriedky z Banskobystrického samosprávneho kraja a aj z ostatných verejných zdrojov. Podotýkam, že je to technicky komplikované a finančne náročné a nejedná sa len o tento jeden problém, ale aj o ďalšie podobné, teda výskové rozdiely medzi chodníkom a vozovkou na Ulici 9. mája.

KN: Ďalší problém sa týka tiež Ulice 9. mája „... pred budovou potravín a pohostinstva na Majeri návštevníka privíta štrk, vyčnievajúce skaly, jamy, tráva a podobne, pripomínajúce skoro mesačnú krajinu a nie vhod do nákupného zariadenia.“

P.S.: Obec bude riešiť aj tento problém, ale malo by to byť hlavne vecou majiteľa, pretože jemu by malo záležať na tom, v akom prostredí sa nachádza jeho nehnuteľnosť.

KN: Táto otázka smeruje k „...pred rokom dvoma toľko medializovanému projektu cesty do rómskej osady. Stačila jedna júnová veľká búrka a na ceste dodnes ostali jamy, vypukliny, nehovoriac o odpadkoch, špine a neustále dymiacom „večnom“ ohni tlejúcim v kontajne-

ri...“

P.S.: Kontajner umiestnený v rómskej osade je platený obcou a tak nemožno zabrániť, aby komunálny odpad do neho nosili aj občania z iných častí Klenovca, preto ho je veľa a tak ten, kto chce do neho umiestniť ďalší odpad, tak ho zapáli. Tito občania to robia vedome, aby náklady na odstránenie ich vlastného komunálneho odpadu neboli ich položkou, ale finančnou záťažou obce. Preto v budúcnosti bude nutné vymáhať poplatky za komunálny odpad aj od občanov z rómskej osady a tým znemožniť ostatným, aby tam nosili smeti. Takto budú občania nútení likvidovať svoj odpad na vlastné náklady. Co sa týka cesty do rómskej osady, budeme hľadať prostriedky na jej rekonštrukciu a prostredníctvom občanov z rómskej osady a pracovníkov na aktivačných prácach zabezpečovať jej čistenie a údržbu.

KN: Počas sviatku Všetkých svätých neušiel pozornejšiemu oku nášho čitateľa ani cintorín. „Už pristupová cesta k cintorínu je v dezo-látom stave. Jamy, skaly, štrk znepriemňujú chôdzu peši, nehovoriac o príchode autom, kde hrozí aj jeho poškodenie. V podobnom katastrofálnom stave je aj cestička v cintorine od schodišťa smerom do kopca. Vplyvom dažďov a vetra je na nej vymyté úplné koryto...“

P.S.: Vinu na tom nesú sami občania, pretože napriek tomu, že poznajú svoju povinnosť nahlásiť výstavbu, alebo rekonštrukciu hrobových miest a za uvedenú

činnosť zaplatiť obcou stanovený poplatok, tieto práce prevádzajú neohlásene či už sami, alebo prostredníctvom stavebných firiem a teda bez povolenia k tomu používajú rôzne motorové vozidlá a ďalšie mechanizmy, čím ničia a poškodzujú chodníky, ktoré nie sú stavané na takúto záťaž. Preto v budúcom roku sa cintorín uzavrie a práce sa budú robiť len ohlásene a za stanovený poplatok, za ktorý sa potom urobí údržba chodníkov. Tým sa vyrieši i likvidácia betónového odpadu po rekonštrukciách hrobových miest, ktoré nebudú likvidované na náklady obce, ale si ich bude musieť likvidovať každý sám, alebo za odplatu ich zlikviduje obec.

Rekonštrukcia cesty do cintorína sa uskutoční po vybudovaní kanalizácie z domu smútku a starej fary, ktorú prevádza spoločne obec a evanjelická cirkev a s ktorou sa započne v jarných mesiacoch roku 2007.

KN: Posledná otázka sa týka káblovej televízie. „... žiadalo by sa oživiť činnosť rady pre káblovú televíziu, ktorá by mala uskutočniť prieskum prostredníctvom anketových lístkov, ktorý by mal byť zameraný“ na zistenie sledovanosti jednotlivých televíznych staníc, záujmu o rozšírenie ponuky, prípadne ochoty platiť vyšší poplatok pri prípadnom rozšírení vysielania.

P.S.: Myslím si, že po dohode s radou pre káblovú televíziu nebude problém takúto anketu uskutočniť.

KN: Ďakujem za rozhovor.

(bh)

Redakcia ďakuje všetkým, ktorí sa autorsky i organizačne podieľali na tvorbe a vydávaní Klenovských novín v roku 2006, a želá im veľa zdravia, šťastia a tvorivej invencie v roku 2007.

Volebné výsledky

Dňa 2. decembra 2006 sa uskutočnili voľby starostu obce a poslancov obecného zastupiteľstva. Z celkového počtu 2537 oprávnených voličov boli vydané obálky s hlasovacími lístkami 1303 voličom, čo predstavuje volebnú účasť 51,36 %. Pre voľbu poslancov OZ bolo odovzdaných 1242 platných hlasovacích lístkov, t. j. 48,96 %, pre voľbu starostu bolo odovzdaných 1279 platných hlasovacích lístkov, t. j. 50,41 % z celkového počtu oprávnených voličov.

Na základe výsledkov volieb sa starostom obce na ďalšie volebné obdobie stal JUDr. Pavel Struhár (SMER-SD) celkovým počtom 789 hlasov, čo je 61,69 % odovzdaných platných hlasov pre voľbu starostu obce. Mgr. Zlata Kaštanová (HZD) získala 375 hlasov a Ján Trnavský (KSS) 116 hlasov.

Za poslancov obecného zastupiteľstva na nasledujúce volebné obdobie boli zvolení:

- Stanislava Zvarová (SMER-SD), 483 hlasov

- Mgr. Zlata Kaštanová (HZD), 435 hlasov
- Ing. Štefánia Dovalová (N), 388 hlasov
- Mgr. Blažena Hrušková (SMER-SD), 372 hlasov
- Michal Antal (SMER-SD), 330 hlasov
- Mgr. Katarína Zamborová (SMER-SD), 291 hlasov
- Július Bálint (SMER-SD), 285 hlasov
- Ján Figuli (SDKÚ-DS), 284 hlasov
- Ján Dovala (SDKÚ-DS), 266 hlasov
- Matej Kaľavský (SMER-SD), 246 hlasov
- Ing. Michal Kňazek, (SMER-SD), 243 hlasov.

(mk)

Pokoj ľudom dobrej vôle - slávnostné príhovory

Vážený pán senior, vážený pán kazateľ, drahí Klenovčania.

Už letný pohľad na vyzdobené námestia našich miest a obcí nasvedčuje, že sa blížia najkrajšie sviatky v roku, Vianoce. Na tento čarovný čas sa tešia deti ale i tí skôr narodení.

Prajem teda deťom, aby im ten čas, ktorý ešte do doby rozžiarených vianočných stromčekov a rozbaľovania darčiek ubehol čo najrýchlejšie, aby boli naplnené ich želania, túžby a sny a nám všetkým pokojné a radostné vianočné sviatky naplnené láskou, šťastím, pohodou a teplom spriaznených ľudských srdc.

Moje spomienky na Vianoce sa viažu so spomienka-

mi na tú krásnu pohodu s najbližšími, s mamou, otcom, sestrou a drahými starými rodičmi. Väčšina z nich si už nesadá za sviatočne prestretý štedrovečerný stôl a tak je to vo všetkých našich rodinách. Plynutie času spôsobuje, že pri štedrovečernom stole nám z času na čas ktosi pribudne a niekto chýba. Tých, ktorých sme mali radi a oni nás, budeme i počas vianočných sviatkov cítiť zas. V spomienkach znova ožijú a pokojom obdaria naše rozbolejšie duše. V plamienkoch sviec uvidíme ich milé tváre a vo zvuku zvončekov budeme počuť ich hlas, že i oni nám želajú láskou a spomienkami naplnený vianočný čas.

JUDr. Pavel Struhár

Máme druhú adventnú nedeľu a okrem počasia všetko nasvedčuje tomu, že sa opäť blížia Vianoce. Námestie je už vyzdobené, zvonkohra nám hrá vianočné melódie, regále v obchodoch sa prehýbajú a lákajú nás nekonečnou ponukou. Tí šikovnejší už majú možno aj nakúpené darčeky...

Ale, stačí to ku Vianociam? Je to všetko?

Priznám sa, že som sa nejedny Vianoce musel veľmi snažiť, aby sa niečo dialo aj v mojom vnútri. Snažil som sa nejako naladiť, aby sa Vianoce nediali len okolo mňa. Keď sme prežívali s manželkou prvé Vianoce - ďaleko od rodičov, súrodencov a priateľov (a bez telky), zistili sme, že nám z nich zostalo pramálo.

A potom som počul jednu krásnu vianočnú pieseň, ktorá hovorí, že Vianoce sú celé v srdci...

Neuspokojme sa s Vianocami okolo nás. Urobme niečo pre to, aby sa diali v nás.

Čo také? Myslím, že musíme hľadať na správnom mieste. Už pred skoro 400 rokmi, po skúsenostiach a

sklamaniach z úspechu a luxusného života v Paríži napísal Blaise Pascal tieto slová:

Čo iné toto prázdno v tvare Boha a táto bezmocnosť prezrádzajú ako to, že raz človek poznal šťastie, po ktorom zostalo prázdne miesto? To sa človek snaží márne myseľne naplniť všetkým, čo je okolo neho; vo veciach hľadá to, čo mu nemôžu poskytnúť; pomoc, ktorú nemôže nájsť u tých, ktorí mu nemôžu pomôcť... Pretože táto pripasť môže byť naplnená iba nekonečným a nemenným objektom; inými slovami, Bohom samým.

Nie je možné prežiť skutočný význam Vianoc bez toho, aby sa Ježiš Kristus narodil v nás.

Prajem nám všetkým, aby sme si nemuseli „vyrábať“ vianočné pocity. Aby sme nehľadali Vianoce a uspokojenie na nesprávnych miestach.

Lebo skutočné Vianoce sú len v srdci, v ktorom sa narodil Ježiš Kristus. Tento rok to môže byť práve tvoje.

Mgr. Ben Uhrin

Milí priatelia!

Akoby si advent s adventom ruku podával! Tak rýchlo plynie čas! V tomto nekompromisnom toku časomier sa všeličo mení! Mnohé nové skutočnosti prichádzajú, ale i mnohé zanikajú!

Teším sa z toho, že zanikla tradícia adventných stretnutí, že môžeme my, ktorí sa svojim spôsobom podieľame na formovaní tejto obce, predstúpiť pred Vás a nanovo hovoriť o význame adventu ako aj o správnom pohľade na prichádzajúce vianočné sviatky.

Či o takýchto témach treba hovoriť? Či nie sú aktuálnejšie otázky ako napr. vzájomné vzťahy, sociálne postavenie a pod.?

Milí priatelia! Treba hovoriť aj o advente, o Vianociach, pretože svet chce z týchto sviatkov urobiť obchod. Svet im podsúva úplne iný rozmer než aký skutočne majú! Sme v dobe adventnej! Advent znamená príchod! Keď pozorujem ľudí - formálne by som mohol povedať, že je dvojaký advent. Jedni očakávajú príchod silnej osobnosti - s pevnou rukou, ktorá urobí raj na tejto zemi! Mnohí si sľubujú „NEBO“ od zjednotenej Európy, od slobody, od sociálnej reformy.

Ale čas plynie a my zostá-

vame v realite života poznačený neľahkým sociálnym položením, skomplikovaným neraz narušenými vzťahmi medzi ľuďmi.

Milí moji! Advent, to nie je očakávanie na človeka! Advent to je očakávanie Ježiša, ktorý chce zmeniť nielen nejaký systém, ale chce zmeniť nás - naše srdce - naše zmýšľanie - naše konanie. KRISTUS chce skrze našu zmenu - zmeniť svet k lepšiemu!

Pravý advent ľudstva začína tam, kde ľudia chcú byť na tých druhých dobri, láskavi - kde sa snažia byť trpezliví - kde si vedome neublížujú - kde si vedia pomôcť - kde preniknúť Ježišovou láskou nezištne milujú iných.

Nielen advent, ale i Vianoce IBA v KRISTOVI majú svoj skutočný význam i krásu. Dajme si preto dobrý pozor, aby ON - PÁN a SPASITEĽ nevypadol z našej pozornosti.

Prajem Vám, aby ste dobu adventu - Vianoc i celého budúceho roku prežili v pohode ducha aj tela - pri zdraví, v radošti, súc pevne rozhodnutí nielen prijímať to, čo Ježiš ponúka, ale aj to šíriť ďalej!

Nech Vás žehná Božia praca!

Mgr. Dušan German

Zvonkohra v podaní zboru Bratskej jednoty baptistov v rámci programu Pokoj ľuďom dobrej vôle

Kalendár chovateľa - január

Králiky

Pretože január patrí medzi najchladnejšie mesiaceroka, treba utepiť králikárne, ak sme to, pravdaže, neurobili v predchádzajúcich mesiacoch. Snažíme sa udržať vždy suchú podstielku. V chovoch králikov vo vonkajších králikárňach dôkladne vyčistíme koterce a dáme pripustiť samice. Prichystáme hniezdne bunky. Pri mladých prvýkrát pripustených samicamiach po týždni kontrolujeme kotnosť. Keď samica samcovi uniká, nechce sa spáriť a vydáva škrekľavé zvuky, je kotná z prvého pripustenia. Niekedy sa však stane, že temperamentný samec sa spári aj s kotnou samicou. Preto si chovateľ má zapísať dátum prvého pripustenia a očakávané kotenie vo väzbe na tento prvý termín. Do koterca vložíme hniezdnu bunku týždeň pred kotením a do jasiel pridáme jemnejšie seno. Keď ho samica berie do zubov, nosí do hniezda a pritom si vytrháva srst, je to spravidla dôkaz, že je kotná. Určitým prejavom kotnosti je aj zvýšená chuť do zrania. Vo vhodnom chovnom zariadení môžeme v tomto mesiaci dosiahnuť prvé vrhy, z ktorých získavame králiky s kvalitnou a dobre sfarbenou srstou.

Králiky, ktoré pripúšťame, musia byť v dobrej chovnej kondícii, nesmú však byť tučné, a preto samiciam, ktoré tučnejú, dávame menšie krmné dávky. Tam, kde majú králiky slabšiu kondíciu, pridávame krmnú zmes alebo kvalitné jadrové krmivá. Okrem jadrových krmív sú hlavnou zložkou krmnej dávky seno a okopaniny (repa, zemiaky), ktoré podávame len v takom množstve, aby ich králiky mohli rýchle skonzumovať. Pitnú vodu dávame králikom pri každom kŕmení v takom množstve, ktoré počas kŕmenia vypijú. Vodu, ktorá ostane v miskách vylejeme, aby nezamrzla. Napájačky v zimných mesiacoch by som neodporúčal. V tomto období v kŕmení králikov nemajú chýbať konáriky z ovocných a ihličnatých stromov.

Ak sme si v predchádzajúcom období spracovali plán plemenitby, treba ho aj zabezpečiť a realizovať. Ide o predpokladanú spotrebu jadrových a objemových krmív, kapacitu chovného zariadenia a rozdelenie plánovaného využitia týchto produktov. Ak si všetko dôkladne nezabezpečíme, môžu vzniknúť komplikácie (nedostatok krmiva, koterco a prebytok králikov, ktoré chováme zbytočne dlho).

Rudolf Kašan

Z kuchyne našich starých mám

V poslednom predvianočnom týždni som sa opäť stretla v klube dôchodcov, ktorý už svojou výzdobou dýchal sviatočnou atmosférou, so Zuzanou Medvedovou a Annou Mlkvikovou. Pri malom vianočnom stromčeku si obidve zaspomínali na Vianoce svojho detstva. Ich vianočný stromček nebol, ako povedali, taký bohatý a trblietavý, ako poznajú dnešné deti, ale okolo neho bolo cítiť teplo ľudských srdiec. Pripravovali si ho na Štedrý deň, kým sa nešlo do kostola. Vyzdobili ho orieškami, jabĺčkami, medovníkmi a neskôr aj salónkami. Urobili si ich z kociiek cukru, ktoré zabalili do hodvábného papiera a pozlátka. Keď nemali cukor, zabalili aj opekance. Hotový stromček zavesili na hradu.

Na Štedrý deň varili gríbe (hríbovú polievku) s údenou klobásou a údeným rebrom. Večer mama vybrala klobásu aj rebro na tanier, rozdelila pre všetkých a podávala s chlebom. Potom sa jedli opekance s makom alebo bryndzou. K vianočnému jedlu patrili koláče: prázdny, makový, orechový aj bryndzový. Po sviatočnej večeri šli všetci spievať pod okná: „Po

oriešku, po jabĺčku, odievaj sa do kožušku. Bude zima, bude mráz i studený čas. Bež do horičky, bež. Dones dreva suchučkého, ohrejješ Ježiška milého.“

Zuzana Medvedová a Anna Mlkviková pripomenuli, že jedným z hlavných jedál boli opekance a to nielen na Štedrý večer, ale aj na Silvestra. A tu je recept na ich prípravu.

Opekance

„Na opekancové cesto potrebujeme pol kila hladkej múky, tri deká droždia, trochu soli, mlieko alebo vodu podľa potreby, aby cesto nebolo ani mäkké ani tvrdé. Takto pripravené cesto naháme vykysnúť. Potom urobíme súľky a z nich nakrájame dvojcentimetrové opekance. V minulosti sa takto pripravené opekance dali na lopár, z ktorého sa vysypali do peci pred páľou (vyhriata pec bez uhlíkov) a malým ohrabiakom sa obracali. Keď boli upečené, vyhrabali sa na lopár a potom sa zošuchli do misky. Namáčali sa v letnej vode. Keď zmäkli, vybrali sa na misku a rozmiešali sa s makom, cukrom a maslom. V niektorých rodinách dávali na opekance bryndzu a zaliali rozpraženou slaninkou.“ (bh)

OKIENKO ZÁHRADKÁRA

Január

Metrologická charakteristika: Január je prvý mesiac v našom kalendárnom roku. Koncom roku sme si zhodnotili úspechy ale aj neúspechy počas minuloročnej práce na záhradke. Uživame si plody svojej práce a nielen v myšliach sa pripravujeme na novú sezónu, ktorá by mala byť úrodnejšia a krajšia lebo sme zase o jeden rok skúsenejší. Práca na záhradkách sa zužujú na najnutnejšie úkony zamerané na zníženie škôd spôsobovaných snehom a mrazom. Priemerné teploty dosahujú hodnoty od -4 až do -6°C. Množstvo zrážok (snehu) vyjadrené v mm vodného stĺpca je v rozmedzí od 35 do 60 mm. Priemerné ročné teploty dosahujú hodnoty od +4 až do +8°C.

Priemerné ročné množstvo zrážok vyjadrené v mm vodného stĺpca je v rozmedzí od 700 do 1000 mm.

- Pravidelne kontrolujeme uskladnené ovocie a zeleninu. Skladovacie priestory podľa počasia pravidelne vetráme. Napadnuté plody ihneď odstraňujeme a likvidujeme. Kontrolujeme aj prítomnosť neželaných návštevníkov, ako sú rôzne druhy hlodavcov alebo slimákov. Na ich likvidáciu použijeme radšej rôzne mechanické pasce.

- Nezabúdame na pravidelnú kontrolu opltenia v ovocných záhradkách tak, aby sme zamedzili vstupu zvierat, ktoré sú schopné zničiť ovocné stromky. Sledujeme aktivity hlodavcov hlavne hrabošov a hryzcov. Hryzce sa obyčaj-

ne zahniezďujú pod korene stromov, hlavne mladých. Tu môžu počas zimy narobiť veľké škody a to do takej miery že zo stromu zostane pod zemou len zašpicatý kolík. V tomto období je zásah pomerne zložitý. Napriek tomu je potrebné ho neustále vyrušovať a to pobúchaním okolo stromkov, alebo použitím elektronické plašiče. Dobré je keď objavíme jednu z jeho „živých“ dier Tu máme možnosť použiť aj otrávenú návnadu, ktorú nesmieme chytať do ruky, lebo by to zavoňal a návnadu by nezobral. Zavoňal by ľudský pach, lebo je veľmi opatrný.

- Pravidelne kontrolujeme stav krmítok. Dopĺňame spotrebovanú potravu. Na prikrmovanie používame podľa možnosti rôzne druhy semien olejnatých rastlín a kúsky nesoleného loja alebo masti.

- Pri prechádzkach v ovocnom sade zo stromov odstraňujeme plody napadnuté moniliózou a prípadné zámotky húseníc.

- Môžeme ešte, keď nám to počasie dovolí a teplota je nad nulou, nabieliť vápeným „mliekom“ kmene, prípadne môžeme natrieť aj spodné silnejšie konáre stromkov. Zabrániť tak, aby nám v jarnom období dochádzalo ku vzniku mrazových dosiek (praskaniu kôry na ovocných stromkov v predjarnom období).

- Nezabúdame si zaobstarat v predstihu semená zelenín a kvetov. Pripravujeme si debničky a zeminu na výsev priesad zeleniny a kvetov, ktoré majú dlhšiu vegetačnú dobu, lebo chceme mať skôr úrodu. Pokračujeme v štúdiu odborných literatúr a rôznych vzdelávacích akcií.

Jaroslav Jáchim st.

Chráňte sa - pred depresiou

Základom pevného zdravia je zdravý životný štýl, čo v praxi znamená zdravo jesť, dodržiavať správny pitný režim a nezabúdať na dostatok pohybovej aktivity. Predstava takej spokojnosti a bezstarostnej jesene života, sa však nepodari naplniť každému. Jedným z najväčších umení je starnúť so ctou. Zmeny prichádzajúce so starnutím môžu niektorým ľuďom nahnať strach alebo v nich vyvolať depresie. Pri depresii môžete mať dojem že žijete zahalení akýmsi čiernym mrakom. Ako sa zbaviť stresu, robte čo vás baví, chodievajte na prechádzky, bicyklujte, hrajte kolektívne športy, cvičte jogu, neuzatvárajte sa do seba, nájdite si priateľov. Niektorí ľudia sa zbavili depresie tým, že si našli prácu. Práca je pre nich dôležitá, pretože potrebujú zostať aktívni aj na dôchodku. Práca im dáva pocit, že sú potreb-

ní. Zadovážte si domáce zvieratko, nájdite si nejaké hobby, pište si denník, počúvajte hudbu, rozvíjajte svoju duchovnú stránku. „Človek by v nijakom prípade nemal podceňovať silu viery“. Choďte medzi ľuďmi, ostať doma je jedna z najhorších vecí, aké v depresii môžete urobiť. Chodievajte do kina, pozvite niekoho na obed, naplánujte si výlet do prírody, robte čo vás baví a robí vám radosť.

Zostarnúť pekne je naozaj jedno z najväčších umení.

Viete že? Stav známy ako depresia sa v minulosti často opisovali nelichotivými výrazmi, zatmenenie mozgu, chmáry, mrzutosť, či narušená schopnosť myslenia.

Stravovanie a pitie je veľmi dôležité. Vyhnite sa alkoholu, kofeínu a drogám, môžu vyvolať depresiu alebo ju ešte zhoršiť. Práve na pitný režim

mnoho ľudí zabúda a zanedbáva ho. Zo zdravotného hľadiska sa pri nedostatku tekutín v tele zvyšuje záťaž obličiek, srdca, zhoršuje sa krvný obeh, môžu sa objaviť svalové kŕče, bolesti hlavy, únava a vyčerpanosť.

Tým, že telo nie je schopné efektívne vylučovať škodlivé toxické látky, začne ich ukladať.

Viete že? Vo východoázijských krajinách panuje názor, že ak chce byť človek po celý život zdravý a dobre sa cítiť, mal by jesť celozrné potraviny, napríklad celozrnný chlieb, hnedú ryžu, čerstvé ovocie a zeleninu, kozie mlieko, piť čisté tekutiny. Pramenitá voda na každý deň, ovocné a bylinkové čaje nesladené, ovocné šťavy miešať 1:1 s vodou, minerálne vody. Niektoré nie sú vhodné pre pacientov s rôznymi ochoreniami pre vysoký obsah minerálnych látok. Je potrebné si prečítať, aké minerálne látky a v akom množstve sa nachádzajú. Pite na lačný žalúdok – ráno.

Zmeňte stravovacie návyky, takže sa skúste prispôsobiť svojim prirodzeným signálom hladu. Pred jedlom sa v duchu spýtajte či ste hladní, alebo či jete iba zo zvyku. Inšpirujte sa východoázijskými koreninami. Rýchlo opražte zeleninu, napríklad na ďumbieri, cesnaku, horčicových semenkách a čili korení. Do zemiakovej kaše pridajte pretlačený cesnak a nadrobno posekanú mladú cibuľku a nadrobno posekané papričky čili. Opražte na oleji brokolice alebo ružičkový kel a posypte ich sezamovými zrníčkami. Pridajte do praženice štipku rasce, trochu nadrobno posekanej petržlenovej vňate a chili papričky. Do jablkového kompótu alebo koláča pridajte škoricu alebo strúhaný ďumbier. Ak budete dbať na to, aby vaša tráviaca sústava fungovala dostatočne, zlepšite si svoje zdravie.

(Na budúce: Chráňte sa pred stratou pamäti.)

Soňa Koncuriaková

Aj do Klenovca prišiel Mikuláš

V stredu 6. decembra zavítal, tak ako aj po iné roky, na klenovské námestie Mikuláš. Jeho cesta však bola náročnejšia ako obvykle, keď ho po bielučkóm snehu priviezli sane. Aj keď nám tento rok príroda nenadelila bielu perinu, všetko bolo ako má byť. Mikuláš aj čerti, sladkosti aj radosť detí. A keď Mikuláš s bielou bradou zastal pred stromčekom a jedným pokynom rozšíril celé námestie, v tej chvíli nevedilo, že pod

nohami nevŕzga sneh a okolo postávajúcích malých, či tých skôr narodených nepoletujú trblietavé snehové vločky. Veď Mikuláš vybalil svoj kôš a rozdával sladkosti.

A tí, ktorých čakanie na Mikuláša unavilo, sa mohli poprechádzať po sviatočne rozsvietenej tržnici, kde všetkých, malých aj veľkých, lákali palacinky i štrúdlá, či iné tradičné dobroty.

(bh)

Mikuláš prišiel aj v tomto roku s bohatou nádielkou a preto sa nechal priviezť na furmanskom voze

Vystúpenia folkloristov

***25.11.2006** sa v Čiernom Balogu uskutočnila súťažná prehliadka sólistov spevákov, instrumentalistov, speváckych skupín, ľudových hudieb banskobystrického kraja. Súťaž bola na veľmi dobrej úrovni, Klenovčania sa v nej nestratili a obstáli nasledovne:

- v kategórii spevákov duo Ľubomír Zvara a Ján Koziak získalo zlaté pásmo,

- v kategórii speváckych skupín získala mužská spevácka skupina strieborné pásmo.

***4.12.2006** členovia FS Vepor a DFS Mladosť vystúpili s vianočnými koledami, vinšami a zvykmi v benefičnom programe Červeného kríža v Rimavskej Sobote.

***5.12.2006** deti z DFS Mladosť vianočnými piesňami, vinšami, betlehemom spríjemnili posedenie členom Jednoty dôchodcov na roľníckom družstve.

***6.12.2006** členovia FS pomohli pri organizačnom

zabezpečení Mikuláša pre deti.

***7.12.2006** LH FS Vepor sa zúčastnila vystúpenia na vianočnom programe v Rimavskej Sobote.

***9.12.2006** DFS Mladosť a FS Vepor účinkovali s vianočným programom v Málnici.

***10.12.2006** sa uskutočnil vianočný program „Vinšujeme Vám“ v Klenovci, v ktorom účinkovali všetky FS.

***17.12.2006** s vianočnými spevmi sa MSS a ŽSS FS Vepor predstavili vo vianočnom programe v Kokave nad Rimavicou.

***18.12.2006** sa konal v Revúcej benefičný koncert Červeného kríža, kde vystúpili so svojim vianočným programom aj kolektívy DFS Mladosť a FS Vepor.

***20.12.2006** „Deti deťom“ vianočný program.

***20.12.2006** FS Vepor a DFS sa predstavili so svojim vianočným programom v Hrachove.

Jaroslav Zvara

Karol Pajer (dokončenie)

bojovník proti fašizmu, záchranca detí z koncentračných a internačných táborov

Do francúzskych hôr, kde už silnelo partizánske hnutie, odišiel s transportom aj Karol Pajer a hneď po príchode sa zapojil do partizánskych akcií. Zúčastnil sa bojov pri pohorí Mont-Mouchet, ktoré sa považujú za jedny z najdôležitejších a rozsahom najväčších bojov francúzskych partizánov – maquistov. Mont-Mouchet prípravou a priebehom pripomína SNP. Predchádzalo mu zhadzovanie zbraní a munície spojeneckými lietadlami, deštrukcie a zatarasenie prístupových ciest, sústredenie v horách, mobilizácia.

15. mája 1944 prišlo z rôznych kútov kraja Auvergne do pohoria Margeride v nadmorskej výške 1500 m 2700 partizánov – maquistov. Regionálny veliteľ plukovník Emile Coulaudon (Gaspard) vydal už 20. mája mobilizačnú vyhlášku, na základe ktorej sa do zbrane hlásilo ďalších 10 tisíc mužov. Coulaudon ich rozdelil do troch samostatných príslušných oblastí, pričom priamo na Mont-Mouchet zostalo 3 tisíc partizánov. Za svoje veliteľské stanovište a sídlo generálneho štábu si zvolil strategicky najvhodnejšie miesto – lesnícku usadlosť na čistinke hory.

K prvému boju, na ktorom sa zúčastnil aj Karol Pajer, došlo 2. júna. V ňom Nemci podcenili počet partizánov, ich odvahou, odhodlanie a bojaschopnosť. Útok začal prápor SS v počte 800 mužov podporovaný paľbou mínometov. Partizáni útoky SS odrazili, sami prešli do protiútoky a prinútili nemecké jednotky k ústupu. Bolo to prvé veľké víťazstvo francúzskych maquistov štyri dni pred vylodením spojencov v Normandii.

V období od 2. do 10. júna k útokom nedošlo, obidve strany sa pripravovali na rozhodujúci boj. Na úsvite 10. júna proti 3 tisíc partizánov na Mont-Mouchet zaútočila nemecká divízia v počte 11 tisíc skúsených vojakov, podporovaná ťažkými zbraňami a obrnenými vozidlami. Francúzske jednotky preukazo-

vali v boji nesmierne hrdinstvo, dokonca na niektorých úsekoch prinútili nepriateľa k ústupu, spôsobili mu veľké straty a získali aj vojnovú korisť – dva kanóny a jedno obrnené vozidlo. Po overených správach, že sa od Clermont-Ferrandu blízka početné nemecké posily, nariadil veliteľ ústup. Začal sa v noci o 22. hodine. Jediná voľná cesta z obkľúčenia viedla južne pri mestečku Pinols. Ústup svojich druhov práve na tejto ceste brá-

ranených. Spolu v bojoch v susednom Truyere stratili Nemci 3500 vojakov, Francúzi 350. Z pomsty vypálili Nemci mestečko Clavière a zastrelili 13 jeho obyvateľov. Z celej oblasti popravili vyše 100 rukojemníkov.

Krátko po vojne v roku 1945 udelil prezident Francúzskej republiky Karolovi Pajerovi in memoriam Francúzsky vojnový kríž 1939-1945 so striebornou stuhou. K nemu pribudli ďalšie významné francúzske a čes-

Karol Pajer (uprostred) s kamarátmi po vstupe do čs. zahraničného vojska vo Francúzsku v roku 1940

nil Karol Pajer a tu aj v boji položil svoj život. Francúzske jednotky ustúpili disciplinovane a bez väčších strát do pohoria Lioran, kde pokračovali v partizánskych bojoch.

Len v samotnom boji pri Mont-Mouchet stratili Nemci 1400 vojakov a 1700 bolo ranených. Francúzi mali 160 padlých a 100

koslovenské vyznamenania, vrátane Československého vojnového kríža. Hrdinstvo Karola Pajera v boji zaznamenáva Rozkaz divízneho generála Ducheho, veliteľa 13. vojenského okruhu, v ktorom „...udeľuje pochvalu veliteľa divízie Pajerovi Karolovi, zvanému Charles, podriadenému plukovníkovi Coulaudonovi, zvanému

Gaspard. Karol Pajer bol granátnikom 4. čaty samopalníkov 14. roty. V priebehu bojov pri Mont-Mouchet 11. júna 1944 zaujala jeho čata bojové postavenie na ceste do Pinols. Z troch štvrtín bola obkľúčená nepriateľom. V priebehu dňa sa mu podarilo udržať toto postavenie a s obdivuhodnou odvahou a pocitom sebaobetovania za prudkej streľby automatických zbraní zabezpečiť ústup svojich spolubojovníkov. Padol na svojom bojovom poste.“

V Karolovi Pajerovi stratilo Slovensko nielen vlastenca a bojovníka proti fašizmu, ale aj nádejného mladého básnika. Cit k poézii a divadlu zdedil zrejme po svojich predkoch, veď aj jeho teta Etela Kolesárová mala veľmi blízko k umeniu. Stvárnila jednu z hlavných úloh v prvom slovenskom amatérskom filme *Strídža spod Hája*, nakrútenom v Klenovci. Nostalgické verše Karola Pajera, v ktorých ožívajú slovenské hory v hukote morských vln v Marseille a nedokončená láska k svojej snúbenke Janke, vyšli spolu s básňami československých zahraničných vojakov v Chicagu v roku 1941 v zierke *Spomienky a nádeje*. Aby nedošlo k prenasledovaniu príbuzných na Slovensku a na počesť svojej snúbenky, podpísal svoje verše pseudonymom Karol Jankin. Literárny kritik Jozef Bžoch na okraj Pajerových básní medziiným napísal: „Bol to spontánny výkrik človeka, ktorý mal literárne nadanie a veršom chcel vyjadriť clivotu po vlasti, no najmä túžbu po milovanej, navždy vzdialenej dievčine...“

Po vojne uzatvorila Janka Horváthová posmrtné manželstvo s Karolom Pajerom.

Výstavu o tomto významnom klenovskom rodákovi s mnohými dobovými dokumentami ste mohli vidieť v sobotu 7. októbra. Zátitu nad ňou ako aj nad súčasným premenovaním materskej školy na Materskú školu Karola Pajera prijal minister zahraničných vecí Ján Kubiš a veľvyslanec Francúzskej republiky Jacques Faure.

Dr. Ľubomír Moncol

ŠPORTOVÉ OKIENKO

Majstrovské súťaže v bedminton

Bedmintové súťaže sa naplno rozbehli vo všetkých kategóriách. Na turnajoch a majstrovstvách v rôznych vekových kategóriách opäť znú úspechy hráči nášho bedmintonového oddielu alebo jeho odchovcanci štartujúci dnes vo farbách iných klubov. V nasledujúcich riadkoch prinášame stručné výsledkové spravodajstvo.

Prešov 9. decembra 2006

Dominika Rebová (D. Klenovec) na Veľkej cene dospelých v Prešove po výhre v prvom kole s Klimkovou z Prešova skončila na rakete Gabriely Štefánikovej (teraz Spojie Bratislava) po setoch 16:21; 14:21. Tieto hráčky sa postavili proti sebe po prvýkrát. Rebová skončila na 9-16 mieste. Gabriela Štefániková išla až do finále. Predtým však urobila skvelý výsledok, keď porazila Zuzanu Orlovskú 24:22; 21:15. Vo finále nestačila na jej sestru Kvetoslavu Orlovskú (12:21; 12:21). Pre Gabrielu to znamená, že v rebríčku od 1. januára bude najhoršie na druhom mieste. Dominika bude do 16.-ho miesta medzi dospelými, do 4.-ho

medzi staršími a prvá medzi mladšími dorastenkami. Vo štvorhre odohrala Dominika spolu s Balkovou (L.Košice) pekný súboj s párom Zábavníková- Cibáková (L.Košice) 19:21; 19:21.

Prešov 12.12.2006

Majstrovstvá Slovenska základných a stredných škôl v školskom roku 2006/07. Z každého kraja štartovali traja hráči v každej zo šiestich kategórií. Z nášho kraja bolo až 13 hráčov z nášho okresu!

U chlapcov možno pochváliť Dominika Ladiku za jeho postup z prvého kola. Bojovný výkon podal aj Oto Brož (obaja ZŠ Nábr. Rimavy Hnúšťa) s prehrou v treťom sete. A to isté sa stalo aj

Martinovi Babicovi z Gymnázia Hnúšťa.

Dievčatá si viedli lepšie. Nikoleta Bálintová (ml. žiačka) a Romana Surová (dorastenka) získali bronzové medaily. Obe hrali v rozhodujúcich zápasoch o postup do finále s pocitom veľkej zodpovednosti čo im zväzovalo ruky a nohy a hlavne myslenie. To isté možno hovoriť aj o hre Antalovej, Balciarovej (všetky Gymnázium Hnúšťa) či Lichancovej (ZŠ Klenovec). Do finále sa prebojovala len Dominika Rebová, keď porazila Prešovčanky Tomkovú a Kráľovú. Vo finále podľahla Zuzane Orlovskej 14:21; 12:21. Tieto hráčky sa stretli po prvýkrát ako Rebová prenikla do dorasteneckej

špičky. V zápase nesklamala a získala 14 a 12 bodov. Študentky (a jeden študent) Gymnázia M. Hrebendu v Hnúšti sa potešili z balíka (obsahoval bedmintonové rakety a košíky), ktorý dostali od sponzora SZBe, ktorým je firma YONEX. Dostalo ho za najlepšiu školu BB kraja. Turnaja sa zúčastnili aj ďalší hráči, ktorí mali právo štartu (viď GZ plus zo dňa 21.11.2006). Ti však sitom prvého kola neprešli.

Tituly si vybojovali ml. žiak Hlivičan a st. žiak Ludík z Trenčína, Kožár z Prešova, ml. žiačka Pribulová zo Širokého, st. žiačka Jariabková z Trenčína a spomenutá Orlovská z Prešova.

Ivan Majorský

Keďže som dlhoročný športový fanúšik, pozorne sledujem športové dianie v Klenovci. Ako bývalého futbalistu ma, samozrejme, najviac zaujíma účinkovanie našich futbalových družstiev v súťažiach. Pohľad na tabuľky futbalových súťaží po skončení jesennej časti súťaží je však smutný. Nemôžem súhlasiť s hodnotením výsledkov, ako boli prezentované v minulom čísle Klenovských novín, ktoré hovorili o spokojnosti s umiestnením futbalového družstva. Zložme si „ružové“ okuliare a pozrieme sa objektívne na futbal v Klenovci.

Futbalové mužstvo dospelých od postupu do piatej ligy sa pohybuje na konci tabuľky. V súčasnosti od posledného miesta ho zachránili iba dve kontumačné víťazstvá od „zeleného stola“, na ktoré sa však nedá stále spoliehať. Ešte smutnejšia je skutočnosť, že družstvo dorastencov uzatvára tabuľku súťaže, takže ani v budúcnosti nevidno

reálnu šancu na zlepšenie stavu. Pritom piata liga nie je žiadna vysoká súťaž. Klenovský futbal nikdy nehral vyššie súťaže, príčin bolo viac. Nedostatok financií, odchod futbalistov do škôl, za zamestnaním a podobne. Napriek tomu prvá B trieda, ktorú naši futbalisti hrávali, bola aspoň o jeden stu-

peň vyššia súťaž ako súčasná piata liga, a to v rámci spoločného bývalého Československa.

Ale futbalové ihrisko bolo pravidelne skoro každý deň plné mládeže naháňajúcej sa za loptou. Isto si mnohí moji bývalí žiaci spomínajú, ako sme aj na takzvaných športových hrách, pokiaľ počasie dovolilo, chodili na futbalové ihrisko a hrali futbal na celom ihrisku. Nestačí raz – dvakrát za mesiac kopnúť do lopty, prípadne trénovať v telocvični. Veď len pravidelným tréningom na ihrisku možno

získať kondíciu, prehľad v hre, dlhé prihrávky do voľných priestorov, streľbu z väčších vzdialeností, zahrávanie štandardných situácií, kombinácie a podobne.

Dnes futbalové ihrisko živa prázdnotou. Podobne klesá aj záujem divákov o futbal. V minulosti na derby zápasy s okolitými obcami sa návšte-

jim futbalovým majstrovstvom uplatnili vo vyšších súťažiach.

Žiaľ, už dlhší čas sa z nášho futbalu vytrácajú futbalové talenty, klesá záujem o futbal a tým aj záujem divákov. Paradoxne preto pôsobí zákaz vstupu a vyhánanie aj tej malej časti mládeže, ktorá má o futbal záujem z futbalového ihriska. Opak by mal byť pravdou. Treba urobiť všetko preto, aby sa futbalové ihrisko zaplnilo. Ako príklad môže slúžiť Trenčín a Martin, kde tohto roku otvorili mestské športové štadióny s ihriskami na futbal, basketbal, hádzanú, nohejbal a podobne s umelým osvetlením, na ktorých do popoludňajších hodín môže športovať mládež a do neskorých večerných hodín dospeli s bezplatným vstupom.

Veď vždy je lepšie pre spoločnosť mať plné ihriská, hoci aj so zodrátym trávnikom, ako pohostinstvá, bary, diskotéky a podobne.

Slavomír Hruška

Smutná futbalová jeseň

Vianočné sviatky majú aj v dnešnej dobe svoje neopísateľné kúzlo. Radi sa vracajú najmä mestskí ľudia na náš slovenský vidiek za onou Božou symbolikou. Preto v predvianočnom čase zalietame myšlienkami do časov nášho detstva. Zvlášť teraz, keď mnohí plávame vo vodách staroby, vracia sa nám ostrá, presná pamäť na udalosti z detstva. Až teraz si v zhone dní uvedomujeme a pociťujeme absenciu rodinnej atmosféry a vnímame ju ako nenahraditeľnú stratu.

V predvianočnom čase okolo Ondreja aj tí omeškanci, čo prežili väčšiu časť roka na klenovských vrchoch, sa vracali s čriedou oviec a dobytkom a plne naloženými rebriakmi do Klenovca, kde mali tiež domy a hospodárske dvory pripravené na prezimovanie. Bol to dôkaz blížiacich sa priprav na najkrajšie sviatky roka Vianoce. Celý Advent dýchal blížiacimi sa Vianocami. Po večeroch nábožní Klenovčania zababúšenie pred mrazivou zimou a snehom, muži do súkenných nohavíc a vyšivaných kabaníc s baranicami na hlave a súkennými kapcami, ženy v čiernych vlniakoch sa pobebrali každý večer „na roráty“. K adventno-vianočnej nálađe patrili blikajúce lampáše, ktorými si svietili na cestu, lebo električka dodávaná zo Zúrikove mlyna nestačila na osvetlenie, na aké sme dnes zvyknutí. Cez deň sa zo sedliackych dvorov ozýval kvikot prasiat – niekedy aj vyše 350 kilových mangalic, ktoré Klenovčania zakáľali. Na pôjdoch začali gazdovia údiť kusiská hrubej belavej slaniny, stehná na domácu šunku, švankes, mesaniky a chýmu klenovskú klobásu. Ženy mali na starosti kuchyňu, po nociach pripravovali cesto na chlebič a koláče, ktoré dávali do slamníkov a ľapši. Ráno ich na sánkach – ródloch odvážali do pekárne v strede dediny k báčimu Percemu. Bol to asi jediný Maďar v obci, ktorý aj keď bol naturalizovaný, do smrti sa slovensky nenaučil. Ráno už boli pekárenske výrobky hotové a gazdinky ich zabalili do váľaničiek zhotovených domácky z ľanu. Potom ich uložili do truhel, ktoré zaručovali, že vydržia frísné aj dva týždne. Keď deti ráno vstávali, v kuchyni už

Klenovské Vianoce

rozvoniavali koláče a navařená káva melta, nesmela chýbať vianočka, v ktorej boli rôzne dobroty zamiešané do cesta.

Na Vianoce nemohli chýbať ani vianočne oblátky, ktoré si museli zahovoriť tí majetnejší u klenovského cukrárskeho majstra Ardamicu, alebo si ich piekli sami.

Gazdinky si sami pripravili aj opekance, ktoré nemohli v tieto sviatočné chvíle chýbať na stole. Nikdy tak nevoňali a nechutili domáce koláče k bielej káve ako tie vianočné z nášho detstva. Jedličku alebo smrečok si Klenovčania zadovážili z vlastných lesov, deti mali na starosti ich ozdobenie.

Pred slávnostnou štedrovečernou večerou sa Klenovčania zúčastnili služieb Božích. Chrám v tento sláv-

nostný večer bol obsadený do posledného miesta, v predných laviciach sedeli staršiovia rodín vyfintení vo vyšivaných košeliach a krásnych, z bieleho súkna zhotovených kabaníc s koženými ozdobami od šikovných kušníerov. Za chlapmi sedeli vydaté ženy a staršie osoby. Dievčatá mali vyhradené miesto po pravej strane kostolnej lože.

Cirkevní hodnostári, presbyteri a kurátori po stáročia až podnes mali vyhradené miesto po ľavej strane od kancľa, aby boli naporúdzi v prípade potreby. Na chóre sedeli mladší muži a mládež. Z mohutných píšťal starého organu sa ozývali vianočné melódie. Pod vysokým stromčekom s blikajúcimi

sviečkami učители a diakoni pripravili besiedku na privítanie Ježiška. Po piesňach a modlitbe zazneli lahodné tóny piesne Tichá noc svätá noc, ktoré sa rozliehali celou dedinou. Z Klenovskej túrni zaznel hlahol zvonov, ktoré ťahal bachter báta Dropa, Klenovčania sa pobebrali do svojich príbytkov.

Tradičná štedrovečerná hostina začala spoločnou krátkou modlitbou ďakujúc Bohu, že členovia širšej rodiny sú pospolu v tieto sviatočné chvíle. Na znak súdržnosti rodiny, zachovania zdravia a šťastia, sa niekde obopínal stôl reťazou. Potom najstarší člen rodiny, staršina, vzal jablko a prekrojil ho na viac častí. Ak nebolo chrobačné, znamenalo to, že rodinu v ďalšom období nenavštívia choroby a

deti. V neskorších hodinách po štedrovečernom hodoovaní prichádzali koledníci, pre ktorých sa v každom dome našla nejaká poživeň, koláče, alebo nejaký grošík na prílepšenie. Každý bol tomu druhému bližší v tento dohviazdny čas so snahou, aby sa nikto necítil opustený. Neskoršie večer na gangoch klenovských dvorov a ozývali tóny piesne Tichá noc, ako aj slovenské ľudové piesne a slovenské zľudovelé slágre. Viaceré cigánske kapely pod vedením primášov Miša Grblika či Ondreja Oláha Dróta obveselovali dedinu, ktorá sa tichučko ukladala pod Božou ochranou k spravodlivému spánku.

V prvý sviatočný deň hneď ráno gazda opatril statok dostatkom kvalitného krmu, aby aj tieto Božie stvorenia pocítili, že sú sviatky. Vianočné modlitby v kostole aj v rodinách boli venované narodeniu Spasiteľa, ktorý akoby prinášal aj v ťažkých časoch, napríklad v pamätnom roku 1944, keď obec bola obsadená hitlerovcami, svetlo do tmy. Z našich kostolov sa ozývali na celom Gemeri duchovné piesne a chorály. Presne tak, ako to v roku piatich storočí spievali v hymnickej piesni Hrad prepevný tí naši pred nami. Betlehemske svetlo a príchod Ježiška prinášal od nepamätí do klenovských príbytkov pokoj a rodinnú pohodu.

Dnes po desaťročiach sa mi klenovské Vianoce môjho detstva javia ako dary Prozreteľnosti. V takej chvíli si uvedomujeme, že človek, ktorý nie je koreňmi hlboko vo vlastnej domovine, rodine, aj najmenší vetrik vyvráti. Preto sa tešme na chvíle, keď sa človečenstvo vracia k čistým prameňom, ktoré ešte nevyschli. Preto si spoločne želajme, aby Vianoce zostali ľudom len hviezdou, majákom, oázou, nezameniteľnou atmosférou pokoja ľudom dobrej vôle, spomienkou na čisté radosti nášho detstva. Chránme si vianočné slovenské tradície ako svoj Hrad, aby On Pán Boh mohol chrániť nás.

Moja koleda bude kratučká a preda sa do dvoch slov zmesť všetka bolesť sveta a ľudstva a navyše aj trochu nádeje „Pokoj Vám“

Igor Tomo

Klenovské

noviny

Vydáva TeleDom pri OZ RODON Klenovec s podporou Obecného úradu v Klenovci. Adresa redakcie: TeleDom pri OZ RODON, Nám. Karola Salvu, 980 55 Klenovec. Šéfredaktor Mgr. Blažena Hrušková, redakčná rada Ing. Michal Kňažek, Július Molitoris, Stanislava Zvarová, grafická úprava Ing. Michal Kňažek. Telefón: 047/5484947, e-mail: rodon@stonline.sk. Reg. číslo MK SR: RP 121/2005, Tlač: REALITY-PRINT, Rimavská Sobota, Nám. M. Tompu 4, Rimavská Sobota